

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

פ/25/2444

הצעת חוק לימודי יסוד במערכת החינוך, התשפ"ג–2023

הגדרות

1. בחוק זה –

"מוסד חינוך" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט–1949¹, למעט מוסד חינוך רשמי, כהגדרתו באותו חוק ;
"מקצועות לימודי ליבה" – המקצועות המפורטים להלן :

(1) תנ"ך ומורשת ישראל ;

(2) היסטוריה ואזרחות ;

(3) עברית ;

(4) מתמטיקה ומדעים ;

(5) אנגלית ;

"השר" – שר החינוך.

2. חובת לימודי ליבה .2 מוסד חינוך, שבו נלמדים מקצועות לימודי הליבה ב-75 אחוזים לפחות משעות הלימודים, הוא מוסד המקיים את חובת לימודי הליבה.

3. תקצוב מוסדות .3 (א) מוסדות חינוך המקיימים את חובת לימודי הליבה לפי סעיף 2 יתוקצבו בתקציב משרד החינוך, וההשתתפות בתקציבם תהיה כהשתתפות המדינה בתקציביהם של מוסדות חינוך רשמיים דומים.

(ב) מוסד חינוך שאינו מקיים את חובת לימודי הליבה לא יתוקצב ; נוכח השר כי מוסד שתוקצב לפי סעיף קטן (א) אינו מקיים את חובת לימודי הליבה, ישלול השר את השתתפות המדינה בתקציבו או יפחיתה.

4. ועדת מומחים .4 השר ימנה ועדת מומחים לכל אחד ממקצועות לימודי הליבה, אשר תמליץ לשר בדבר תכנית הלימודים במקצועות כאמור ובדבר קביעת השיעור

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

המתאים של שעות הלימוד בהם; תכנית הלימודים תאושר על ידי המזכירות הפדגוגית של משרד החינוך.

5. אישור הכנסת לתכנית הלימוד בחינות גמר .6. משרד החינוך יקבע בחינות גמר בכל אחד ממקצועות הליבה אליהם יחויבו לגשת תלמידי מוסדות החינוך המקיימים את חובת לימודי הליבה לפי סעיף 2; לבחינות גמר יחויב לגשת כל תלמיד שאינו נבחן בבחינת בגרות באחד ממקצועות הליבה.
7. התאמה לבתי הספר הממלכתיים במגזר הערבי .7. במקום לימודי מורשת ישראל, ילמדו לימודי מורשת ומסורת ערבית, ובמקום לימודי תנ"ך ילמדו לימודי קודש בנצרות או באסלאם, והכל בהתאם לאמונתו הדתית של התלמיד.
8. תיקון חוק חינוך ממלכתי .8. בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953², בסעיף 11, בסופו יבוא "בכפוף לחוק לימודי יסוד במערכת החינוך, התש"ף-2019".
9. ביטול חוק מוסדות חינוך תרבותיים ייחודיים .9. חוק מוסדות חינוך תרבותיים ייחודיים, התשס"ח-2008³ – בטל.
10. תחילה .10. תחילתו של חוק זה בשנת הלימודים התשפ"ד.

ד ב ר י ה ס ב ר

לימודי הליבה נועדו לייצר תשתית חינוכית משותפת לכל בוגר של מערכת החינוך בישראל. מערכת החינוך במדינת ישראל סובלת משסעים חריפים ומפערים גדולים בתכני הלימוד בין מגזרים שונים.

לימודי הליבה הם המטען הערכי, התרבותי והאינטלקטואלי שעל כל תלמיד לשאת איתו בדרך להיותו אזרח בוגר ותורם לחברה הישראלית.

הצעת החוק אינה עומדת בסתירה לעיקרון האוטונומיה של כל זרם במערכת החינוך, והיא עומדת בהתאמה לעיקרון שעוגן עם קום המדינה בהסכם הסטטוס קוו, ולפיו "תובטח אוטונומיה מלאה של כל זרם בחינוך, והמדינה תקבע את המינימום של לימודי חובה: הלשון העברית, היסטוריה, מדעים וכדו'...". בית המשפט העליון קבע אף הוא את החשיבות שבלמודי הליבה: "לימודי הליבה נועדו להשיג שתי מטרות עיקריות: האחת להוות חוליה מקשרת בין כל פלגי העם וכל מגזריו כדי ליצור מכנה משותף בסיסי, שהוא חיוני ליצירת הרמוניה בין הרבדים האנושיים השונים של החברה, השנייה, לתת בידי כל ילד בישראל כלים בסיסיים להתמודד עם החיים ולממש את הזכות לשוויון הזדמנויות בפיתוח אישיותו ועצמיותו, של כל צעיר, כדי להשתלב בשוק העבודה" (בג"ץ 4805/07 המרכז לפלורליזם יהודי נגד משרד

² ס"ח התשי"ג, עמ' 137.
³ ס"ח התשס"ח, עמ' 742.

החינוך ניתן ביום 27 ביולי 2008)).

למרות חשיבות העניין, באופן מעשי נחקק בשנת 2008 חוק הקובע פטור מלימודי ליבה למוסדות תורניים ייחודיים, בלי שהדבר פוגע בתקצובם. מציאות זו, של מוסדות חינוך שאינם מקנים ידע, ומיומנויות בסיס לבוגריהם, בחסות המדינה, פוגעת הן באוכלוסיות הפוטורות עצמן מלימודי ליבה, והן בחוסנה האזרחי של מדינת ישראל לאורך זמן.

חקיקה זו אינה ראויה, והצעת חוק זו באה לבטל אותה ולעגן חובת לימודי יסוד, כדי לקבל תקצוב מהמדינה.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/1302/24), על ידי חבר הכנסת איתן גינזבורג (פ/1517/24) ועל ידי חבר הכנסת מוסי רז (פ/1582/24).

הצעת החוק זהה לפ/1582/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ט בשבט התשפ"ג (20.02.2023)